

Hele families verhuisden in de vroege middeleeuwen over de Noordzee. Dat bewijst een grote studie in *Nature* naar de Britse genenpoel, mede dankzij DNA-materiaal uit Friese bodem.

Nieuw inzicht in Angelsaksische migratie met DNA uit Midlum

RICHARD DE BOER

Lange tijd konden historici het niet eens worden over de vraag hoe Groot-Brittannië in de vroege middeleeuwen door de Angelsaksen werd bevolkt. Was het een eenmalige invasie van brute Germanen? Of een lange reeks van volksverhuizingen in de vijfde en zesde eeuw na Christus?

Een nieuwe genetische studie, die woensdag verscheen in het vakblad *Nature*, geeft daar nu meer inzicht in. Uit analyse van het genetisch materiaal van honderden personen uit vroegmiddeleeuws Engeland en het Europese vasteland blijkt dat de migraties over de Noordzee al veel eerder begonnen dan tot nu toe werd aangenomen.

De Angelsaksische volksverhuizing maakt volgens het onderzoek deel uit van 'een continue beweging van mensen van over de hele Noordzee naar Groot-Brittannië vanaf de laat-Romeinse tijd tot in de 11de eeuw na Christus'. Vrouwen speelden daarbij een niet minder belangrijke rol dan mannen.

De studie toont dat driekwart van de bevolking in Oost- en Zuid-Engeland in de vroege middeleeuwen bestond uit migrantenfamilies, afkomstig uit het Noordzeegebied van Noord-Nederland tot aan Denemarken.

In de zuidoostpunt van Engeland werd nog een tweede grote herkomstregio gevonden: daar is de genetische match het sterkst met het hedendaagse België, Frankrijk

en het westen van Duitsland.

Voor de studie in *Nature* – uitgevoerd door een internationaal team van wetenschappers onder leiding van het Duitse Max Planck Instituut – werd onder meer gene-

'Continue beweging van mensen van over de hele Noordzee'

tisch materiaal geanalyseerd uit de stad Groningen uit de periode tussen 700 en 1100. Ook zijn de genetische gegevens onderzocht van Friese terpbewoners uit de vijfde en zesde eeuw. Dat materiaal werd

verzameld tijdens opgravingen van terplagen aan de zuidkant van Midlum in 2016, bij de aanleg van de nieuwe N31 bij Harlingen.

„De gegevens uit Midlum laten zien dat de terpbewoners nauw verwant waren met de bewoners van de Duitse Noordzeekust”, zegt archeoloog en hoofdauteur van het artikel Joscha Gretzinger. „Daarom is het moeilijk om te kunnen onderscheiden of de voorouders van Engelse migrantenfamilies uit het noorden van Nederland komen of het noorden van Duitsland.”

Maar het DNA-materiaal uit Midlum toont volgens Gretzinger ook aan dat migratie geen eenrichtingsverkeer was. „Bij deze Friese individuen vinden we gemiddeld meer Britse en Ierse voorouders dan bij personen uit Nedersaksen. Dat geeft aan dat er al vóór en tijdens de Angelsaksische migratie sprake was van sterke contacten en wederzijdse mobiliteit tussen Friesland en Groot-Brittannië. Dat is natuurlijk ook niet zo vreemd, gezien de geografische nabijheid.”

In de stad Groningen was de bevolking in de vroege middeleeuwen ook al genetisch vrij divers, zegt de Leidse archeoloog en DNA-expert Eveline Altena, die aan de studie heeft meegewerkt. „Een mannelijk individu, dat op een opmerkelijke manier begraven is, had een sterke genetische link met noordelijk Scandinavië. Daarnaast is er een vrouw als migrant bestempeld. Zij bleek een sterke genetische affiniteit te hebben met zowel de Britse Eilanden als Spanje.”

